

Edward Rymar

Wojna gorzowsko-głogowska

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny 2/7, 21-23

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NADWARCIAŃSKI ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY
NR 7/2

Edward Rymar
Pyrzyce

Wojna gorzowsko-głogowska

U schyłku XIV w., po śmierci w 1396 r. Jana, księcia zgorzeleckiego, Nową Marchię przejął znów Zygmunt Luksemburski, król Węgier. Swym wójtem czy starostą uczynił pana czeskiego Jana z Vartemberka.¹ W Marchii Brandenburskiej rządził wówczas ich kuzyn Jost Luksemburczyk. Do Marchii należała też wschodnia część Ziemi Lubuskiej – ziemia torzymska (*Land Sternberg*), oddzielająca Nową Marchię od księstwa głogowskiej linii Piastów, już od dawna lenników Korony czeskiej, również Luksemburgów.

Król Zygmunt nie interesował się zbytnio tym kresowym obszarem i parł do zastawienia go Zakonowi Krzyżackiemu, osiągając ten cel w 1402 r. Nową Marchią pod rządami Luksemburgów targaly wewnętrzne niepokoje, wojny lokalne. O takiej wojnie, mało znanej jeszcze, dowiadujemy się z aktu przechowywanego w zbiorze pergaminów Archiwum Państwowego w Gorzowie. To akt pokoju zawartego 25 maja 1399 r. pomiędzy Gorzowem a książętami głogowskimi.

Kolczyn położony był w ziemi torzymskiej, tuż przy gorzowskich posiadłościach w Nowej Marchii. Właśnie tutaj układ pokojowy z Gorzowem zawarł książę legnicki Rupert i bracia Jan, Henryk, Wacław książęta głogowscy i zagańscy.² To Rupert I (zmarł w 1409 r.), który od 1397 r. sprawował rządy opiekuńcze nad wymienionymi wyżej małoletnimi bratankami żony: Janem I, Henrykiem IX, Henrykiem X Rumpol-

---

¹ Zob. E. R y m a r, *Jan z Vartemberka, wójt krajowy Nowej Marchii, pan na Kostrzynie i Cedyni*, *Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny* nr 5, 1998, s. 301 n.

² Archiwum Państwowe Oddział w Gorzowie – Akta miasta Gorzowa, pergaminy, sygn. 63, druk: *Codex diplomaticus Brandenburgensis*, hg. A. F. R i e d e l, Berlin 1838-69, część I, t. XVIII, s. 415, także *Die Heimat* 1923, nr 6.

dem i Waclawem, synami Henryka VIII Wróbla. Sygnatariuszy układu prezentuję na tablicy genealogicznej obok.³

Układem kończono wojnę, wyrzeczono się wzajemnych rozbojów na pograniczu. Więźniowie, wśród nich wymieniony z nazwiska widocznie znamienity Lindenberg, chyba gorzowianin⁴, mieli być przez strony zwolnieni. Szkody spowodowane rabunkami, pożarami, mordami miały być zrekompensowane. Rajcy Gorzowa zobowiązali się nie udzielać schronienia ani przepuszczać przez swe tereny wrogów książąt, ściąganych przez nich. Jeśli któryś z mieszczan Gorzowa lub ich poddanych chłopów za rabunek lub współudział w nim przez poddanych książąt na Śląsku oskarżony zostanie, to książęcy starosta osądzi ich w Lubniewicach w ciągu czterech tygodni. Obwiniane o rabunki rycerstwo Gorzów ścigać będzie jak swych wrogów, po ujęciu drugiej stronie wydawać będzie. Podobnie postąpi druga strona. Powołano się przy tym na autorytet króla rzymskiego (niemieckiego) i czeskiego Waclawa Luksemburga. Pokój zawarto przy pośrednictwie Friedehelma z Wezenburga⁵, komtura joannitów z Łagowa Anno v. Heimburga, rycerzy Hanusza i Nickela v. Waldow, Heintee v. Mästchen, (burmistrz Gorzowa?) Hansa Lange⁶, rycerzy Swithelma Beylobena, Henryka von Korbis, rajców miejskich z Frankfurtu, Ośna, Krosna i Świebodzina.⁷ Na akcie zawisło 13 pieczęci uczestników spotkania.

O charakterze konfliktu mówią ustalenia pokojowe. Wyrzeczono się wzajemnych rabunków, mordów, podpaleń, udzielania schronienia trudniącemu się rozbojem rycerstwu. O zasięgu konfliktu świadczy lista pośredników, miast i rycerstwa z ziemi torzymskiej i Księstwa Głogowskiego. Wzmianka o Lubniewicach, głównym lennie rodu Waldowów, w kontekście tym jest wskazówką, iż sprawcą niepokojów była głównie rodzina rycerska Lossowów, posiadających Kołczyn (1375) i zamek Boczów między Rzepinem a Torzymiem, przy czym głowa rodu

³ Zob. K. J a s i ń s k i, *Rodowód Piastów śląskich*, Wrocław 1975, t. 2, 26-29, s. 129-137.

⁴ W Gorzowie Mikołaj Lindenberg rajca w 1360 r., *Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski*, Poznań 1879, t. 3, nr 1422.

⁵ Tenże Friedehelm wraz z bratem Heinczkonem de Wesenburg sprzedawał w 1385 r. cystersom z Paradyża wieś Gostchorze k. Krosna, *Codex*, tom XVIII, s. 408.

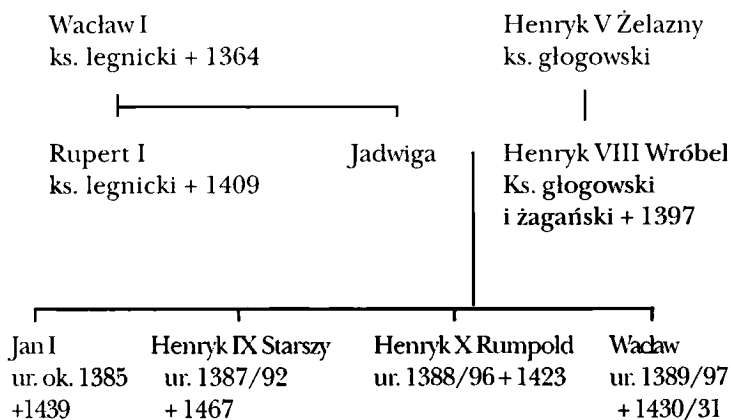
⁶ E. E c k e r t, *Geschichte von Landsberg a.W. Stadt und Kreis*, Landsberg 1890, Teil I, s. 76n, Teil II, s. 36. Może pochodził z Frankfurtu bo w 1445 r. Otto Lange z Frankfurtu otrzymał pobór podatku w krzyżackiej wówczas Chojnie, *Codex*, t. XIX, s. 354.

⁷ W kodeksie (zob. przyp. 2) Swetzin, co w literaturze odczytano jako Skwierzyna (wówczas w Polsce), zamiast Swebotzin-Świebodzin, wówczas jak Krosno w księstwie głogowskim.

Peczko (Piotr) zajmował się rozbojem. W 1402 r. na niego i synów Piotra i Jana urządzono wyprawę, zamek po oblężeniu zdobyto i zburzono.⁸ Zastanawia jednak absencja starosty nowomarchijskiego i obecność księcia legnickiego w Kołczynie, jego zachowanie się jak gdyby był władcą sąsiadującej z terytorium gorzowian ziemią torzymską, należąca wszak do Marchii Brandenburskiej.

Być może w przyszłości światło na tę sprawę rzuca rozpoznane źródła śląskie z końca XIV wieku.

Piastowie śląscy zawierający układ kołczyński z Gorzowem:

książęta głogowscy i żagańscy

⁸ Th. H e w i g, *Der Frieden zu Költzchen am 25 Mai 1399*, Die Heimat 1934 - nr 15.